7/5733

T.C.
DEVLET BAKANI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI : B.02.0.001/283 20 / 2 /2002
KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 30.01.2002 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02.-7/5733-13170/31422 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın, Sayın Başbakanımız tevcih ettiği ve tarafımdan cevaplandırılması tensip edilen 7/5733-13170 esas no'lu yazılı soru önergesine verilen cevap ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Devlet BAHÇELİ
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EK: 1- Önerge cevabı (4 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

EK:

7/5733

KAMU YATIRIMLARIYLA İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLAR:

10.01.2002 günlü Resmi Gazetede zikredilen 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılan 1002 adet kamu yatırım projeleri ile ilgili olarak:

Soru-1: ***2001 Yılı Programında yer aldığı halde 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılan, 353 ana proje ve 649 alt veya detay proje olmak üzere toplam 1002 proje hangi projelerdir?***

Cevap-1: Kamu projelerinin yeterli ödenek sağlanarak kısa sürede tamamlanması, projelerin gerçekleşme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi ve bu suretle mevcut kısıtlı kaynakların etkin kullanımı ile projelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması ve 2002 Yılı yatırım Programının daha rasyonel bir yapıya kavuşturulmasını teminen, 2001 Yılı Yatırım Programında yer aldığı halde yapılabilirliğini ve/veya önceliğini yitirmiş bazı projeler, 2001 Yılı Yatırım Program Kararnamesi'nin 7/a maddesine göre Yüksek Planlama Kurulunun 11.12.2001 tarih ve 2001/126 sayılı Kararı ve/veya Bakanlar Kurulunun 12.12.2001 tarih ve 2001/3458 sayılı Kararı ile Yatırım Programından çıkarılmış olup, 2002 Yılı Yatırım Programında da yer almamaktadır. 2001 Yılı Yatırım Programından çıkarılan projelerin 353'ü ana proje, 649'u ise alt veya detay proje olup, proje tutarlarının toplamı 2001 yılı program fiyatlarıyla 12,4 katrilyon TL. dir. Söz konusu 2001/126 sayılı YPK Kararı ve 2001/3458 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı "Hizmete Özel" olup, Yatırım Programından çıkarılan projelerin listesinin ilgili kısımları yatırımcı kamu kuruluşlarına bildirilmiştir.

Soru-2: ***Programdan çıkarılan projelerin: numarası, proje adı, yeri, karakteristik özelliklerini, işin başlama tarihi, projelere 2001 sonuna kadar harcanan para, projelerin 2001 ödeneği ve projelerin her birinin programdan çıkarılma nedeni ile projelerin illere göre dağılımı nedir?***
1002 projeye bugüne kadar harcanan toplam miktar 2002 yılı değerleri ile ne kadardır

Cevap-2: Yatırım programından çıkarılması teklif edilen projelerin listesi, ilgili kamu kuruluşları ile işbirliği yapılarak, aşağıdaki kriterler çerçevesinde belirlenmiştir:

- Hem önceliklerini hem de yapılabilirliğini yitirmiş projeler,
- Yatırım programında iz ödenekle yer alan ancak henüz ihale edilmemiş, yakın gelecekte de ihale edilmesi mümkün görülmeyen projeler,
- Tamamlanan kısımları verilecek hizmet için yeterli görülen projeler,
- İhale edilmiş ancak teknik sorunlar nedeniyle iz ödenek tahsisatıyla sürdürülebilen ve ilerleme kaydedilmesi mümkün olmayan projeler.

2001 Yılı Yatırım Programından çıkarılacak projelerin belirlenmesinde, kamu yatırım programının daha etkin ve verimli hale getirilmesine yönelik olarak, tamamen teknik ve ekonomik kriterler esas alınmış, il ve bölge düzeyinde herhangi bir farklılaştırma yapılmamıştır.

Programdan çıkarılan 12,4 katrilyon TL. tutarındaki 1.002 proje için başlangıçtan 2000 sonuna kadar yapılan kümülatif nakdi harcama miktarı 2001 yılı fiyatlarıyla

205 trilyon TL., 2002 yılı fiyatlarıyla 300 trilyon TL. dir. Söz konusu 1.002 proje için 2001 yılında tahsis edilen ödenek ise 28 trilyon liradır. Görüldüğü üzere, söz konusu projelerin tutarına nispetle gerçekleştirilen kümülatif nakdi harcama ve ayrılabilen ödenek miktarı çok düşük düzeylerde kalmıştır.

Ayrıca, söz konusu çalışma kapsamında kısıtlı kaynaklar ve belirlenen öncelikler dikkate alınarak Yatırım Programından çıkarılması öngörülen projelerin tamamen gündemden kaldırılmış projeler olarak düşünülmemesi gerekmektedir. Ülkemizin ekonomik şartlarının düzelmesi ve yatırımlara ayrılabilecek kaynakların artmasını müteakip, yapılabilirlik özelliği olan projelerin tekrar değerlendirilerek Yatırım Programına dahil edilmesi mümkün olabilecektir.

Soru-3: ***Projelerin programdan çıkarılması nedeniyle 2002 yılında ne kadar tasarruf yapılmış olmaktadır?***
Projelerin siyasi nedenlerle yatırım programına dahil edildiğini düşünüyor musunuz?
Proje enflasyonunu önlemek için ne gibi tedbirler düşünüyorsunuz?
Cevap-3: Yatırım programından çıkarılan, 2001 yılı program fiyatlarıyla 12,4 katrilyon lira tutarındaki proje stokunun 2002 yılında da Programda yer alması durumunda, 2002 Yılı Yatırım Programında 2002 yılı fiyatlarıyla 167 katrilyon lira olan toplam proje stoku büyüklüğü 24,5 katrilyon TL. daha artacak ve 191,5 katrilyon TL.'ye ulaşmış olacaktı. Söz konusu tutar, ülkemizin karşı karşıya olduğu ekonomik sıkıntılar sebebiyle yatırımlar için ayrılabilen kısıtlı yıllık ödenekler dikkate alındığında yürütülemeyecek boyutlardadır. Kısıtlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütülmeye çalışılması yatırımların ulusal ekonomiye zamanında kazandırılmasında karşılaşılan temel sorun olup, bu durum öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememesine, yatırımların tamamlanma sürelerinin uzamasına ve ekonomiye maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Kalkınma Planlarında yer alan ilke ve politikalar, teknik çalışmaları diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da katılımıyla Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yürütülmekle beraber, siyasi nitelikli bir organ olan Bakanlar Kurulunun takdiriyle kabul edilen Yıllık Programlar ve Yatırım Programları ile uygulamaya konulmaktadır.

Kamu kaynaklarının kullanımında etkinliği daha da artırmak amacıyla, başlatılan kamu Yatırım Programının rasyonelleştirilmesi çalışmaları bundan sonra da sürdürülecek, Yatırım Programının ayrılan kaynaklarla uyumlu ve yürütülebilir olması yönünde çalışmalara devam edilecektir.

Soru-4: ***2002 Yılı Yatırım Programına Göre;***
2002 yılında toplam 4414 projenin değeri 166 Katrilyon 796 Trilyon 872 Milyar liradır. Bu projelere ayrılan yatırım ödeneği 9 Katrilyon 835 Trilyon lira olduğu ve sektörlerin kendilerine özgü şartları dikkate alındığında projelerin ortalama bitirilme süreleri ne kadardır?
Cevap-4: 2002 Yılı Yatırım Programında yer alan 4.414 adet projenin toplam tutarı 167 katrilyon TL. olup, söz konusu projeler için başlangıçtan 2001 yılı

sonuna kadar yapılan kümülatif harcama miktarı 2002 yılı fiyatlarıyla 66 katrilyon TL.dir. 2002 yılında yatırımlara, yıl içinde 3418 sayılı Bütçe Eğitim-Sağlık Vergisi gelirlerinden tahsis edilmesi planlanan 555 trilyon TL.'de dahil olmak üzere toplam 10.390 trilyon TL.lik ödenek tahsis edilmiştir. 10.390 trilyon TL.lik ödeneğin de tamamının harcanacağı varsayılırsa, 2002 yılı sonuna kadar 4.414 proje için gerçekleştirilecek kümülatif harcama miktarı 76 katrilyon TL.ye ulaşacak, tamamlanmak üzere 2002 sonrasına kalacak proje stoku tutarı ise 91 katrilyon TL. olacaktır. 2002 sonrasında da 2002 yılı düzeyinde ödenek tahsis edileceği ve programa yeni proje alınmayacağı varsayımı altında, sektörlere göre farklılık göstermekle birlikte mevcut stokun eritilebilmesi için ortalama 8,7 yıllık bir süre gerekecektir. 2001 yılında başlatılan ve 2001 yılında 9,4 yıl olan tamamlanma süresinin 2002 yılında 8,7 yıla, 2001 yılında 5.047 olan proje sayısının 2002 yılında 4.414'e düşürüldüğü kamu yatırımlarının rasyonelleştirilmesi çalışmalarının bundan sonra da sürdürüleceği ve ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik zorlukların aşılmasıyla birlikte kamu yatırımlarına ayrılabilecek kaynakların arttırılabileceği göz önünde tutulduğunda, kamu yatırımlarının tamamlanması için gereken sürenin sonraki yıllarda daha da azaltılabileceği düşünülmektedir.

Yukarıdakine benzer şekilde, sektörel olarak mevcut stokun tamamen eritilebilmesi için 2002 sonrasında gereken süreler hesaplandığında;

Tarım Sektörü için..... 25,3 yıl,
Madencilik Sektörü için.....2,0 yıl,
İmalat Sektörü için.....5,6 yıl,
Enerji Sektörü için.....10,9 yıl,
Ulaştırma Sektörü için.....12,1 yıl,
Haberleşme Sektörü için .....1,6 yıl,
Turizm Sektörü için.....9,7 yıl,
Konut Sektörü için.....1,6 yıl,
Eğitim Sektörü için..... 0,9 yıl,
Sağlık Sektörü için.....4,3 yıl,
Diğer Hizmetler Sektörü için.....5,9 yıl

olduğu görülmektedir. Görüldüğü üzere tamamlanma süresi açısından sektörler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bunun sebebi, genel olarak mevcut ekonomik koşullarda kamu yatırımlarına ayrılabilen kaynakların kısıtlı olması ve sulama, enerji, ulaştırma gibi bazı sektörlerdeki projelerin tutarlarının ayrılan ödeneklere nispetle diğer sektörlerde yer alan projelere göre oldukça büyük olmasıdır.

Soru-5: ***4414 Projeden oluşan proje stokunu eritmek için neler düşünüyorsunuz?***

Cevap-5: 2000 yılında 5.321, 2001 yılında 5.047 olan proje sayısının 2002 yılında 4.414'e düşürüldüğü kamu yatırımlarının rasyonelleştirilmesi çalışmaları bundan sonra da sürdürülecektir. Böylece, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik zorlukların aşılmasıyla birlikte kamu yatırımlarına ayrılabilecek kaynakların da arttırılabileceği göz önünde tutulduğunda, Programda yer alan mevcut projelere

daha yeterli düzeyde ödenek tahsisi mümkün olacak, projeler daha kısa sürede tamamlanarak ekonomiye kazandırılabilecektir. Son yıllarda uygulanan, zorunlu haller dışında Yatırım Programına yeni proje alınmaması, yeni projelerin iyi hazırlanmış yapılabilirlik (fizibilite) çalışmalarına dayandırılması uygulaması da projelerin zamanında ve öngörülen maliyetle tamamlanmasına yardımcı olacaktır.